

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี

นางสาวจิรัญญา เวสสุวรรณ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-3247-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

120871843

A STUDY OF COMMUNITY PARTICIPATION IN CURRICULUM DEVELOPMENT
IN SCHOOLS OF CHONBURI MUNICIPALITY

Miss Jiranya Wetsuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirments
for the Degree of Master of Education in Supervision and Curriculum Development

Department of Educational Administration

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-3247-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี

โดย

นางสาวจิรัญญา เวสสุวรรณ

สาขาวิชา

นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

จรัญญา เวสสุวรรณ : การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี (A STUDY OF COMMUNITY PARTICIPATION IN CURRICULUM DEVELOPMENT IN SCHOOLS OF CHONBURI MUNICIPALITY) อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอด ; 272 หน้า. ISBN 974-17-3247-3

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี ประชากรคือ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา และการแจกแจงความถี่ ผลการวิจัย พบว่า

ด้านการเตรียมความพร้อมนั้น หน่วยงานทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานให้บริการทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นฐาน ประสานงาน ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ สนับสนุนงบประมาณ แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ และให้ความเห็นชอบ ในการดำเนินการสร้างความตระหนักและพัฒนาบุคลากรใน โรงเรียนและชุมชน การตั้งคณะกรรมการและ อนุกรรมการ การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ และการจัดทำแผนการดำเนินการ ปัญหาคือ บุคลากรไม่เข้าใจการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศยังไม่สมบูรณ์

ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษานั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง สถาบัน ศาสนา องค์กรวิชาชีพ บุคคลในชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานให้บริการทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการ ให้ข้อมูลพื้นฐาน ในการดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ สาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีรายภาค คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปัญหา คือ ระยะเวลาไม่เพียงพอ และบุคลากรไม่เข้าใจการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรนั้น หน่วยงานทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานให้บริการทางการศึกษา มีส่วนร่วมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และรับทราบ ในการ ดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักสูตร เตรียมอาคารสถานที่ เตรียมบุคลากร พัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด บริการ วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน เตรียมงบประมาณ และพัฒนาระบบแนะแนว ปัญหา คือ งบประมาณไม่ เพียงพอ

ด้านการบริหารหลักสูตรนั้น หน่วยงานทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรชุมชน บุคคลในชุมชน สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา องค์กรวิชาชีพและ หน่วยงานให้ บริการทางการศึกษามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เอื้อเฟื้อสถานที่และแหล่งเรียนรู้ สนับสนุน งบประมาณและสื่อวัสดุอุปกรณ์ ประสานงาน แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ และนิเทศ กำกับ ติดตามประเมิน ผล ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมแนะแนว จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พัฒนาและเลือกใช้สื่อการ เรียนการสอน และวัดผลประเมินผล ปัญหา คือ ตัวแทนชุมชนไม่เข้าใจการจัดการเรียนการสอน และงบประมาณไม่ เพียงพอ

ภาควิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนิติศ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4483689627 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEYWORD : COMMUNITY PARTICIPATION/ CURRICULUM DEVELOPMENT IN SCHOOLS.

JIRANYA WETSUWAN : A STUDY OF COMMUNITY PARTICIPATION IN CURRICULUM DEVELOPMENT IN SCHOOLS OF CHONBURI MUNICIPALITY. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.BOONMEE NENYOD, Ed.D., 272 pp. ISBN 974 – 17 – 3247 - 3

The purposes of this research were to study state and problems of community participation in curriculum development in schools of Chonburi Municipality. Population were school of Chonburi Municipality, data were obtained through an interview technique and document analysis then they were analyzed by using content analysis and frequencies

Research findings showed as follows :

At the preparation stage : Many organizations were participated ; educational organizations, school board members, students' parents, local governing units and educational services units participated in coordinating, knowledge and experiences transformation, budgeting support, ideas and recommendations. They also participate in approving of awareness activities organization, committee and sub-committee set up, management of information system, operating plan, and action plan. Problems found were insufficient knowledge on curriculum construction, inappropriate of time, and insufficient data.

At the curriculum organization stage : School board members, students' parents, religious organization, professional organization, community resource person, enterprises, and educational service units participated in information providing, data analysis, vision and mission formulating, goals setting, student desirable characteristics, content and syllabus preparation, so as student development activities. Problems found were insufficient amount of time and insufficient knowledge on curriculum construction.

At the curriculum implementation planning stage : Educational organizations, school board members, local governing units, educational services unit participated in public relations activities, school buildings and ground preparation, personnel preparation, learning resource units and library preparation, budgeting and materials providing, so as guidance system preparation. Problem found was insufficient amount of budget.

At the curriculum management stage : Educational organizations, , school board members, community resource person, enterprises, local governing units, religious organization, professional organization and educational service units participated in knowledge transformation, providing opportunity for learning, budget allocating, coordinating, idea and recommendations on curriculum implementation activities. Problems found were insufficient knowledge on instruction among community representatives and insufficient amount of budget.

Department Educational Administration
Field of study Supervision and Curriculum Development
Academic year 2002

Student' s signature.....

Advisor ' s signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จทุกประการในการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สืบเนื่องจากความกรุณาอย่างยิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เณรยอด ซึ่งให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ รวมทั้งให้กำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษาวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยขอกราบพระคุณอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอพระคุณ รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ และอาจารย์ดร. เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันนำมาซึ่งความสำเร็จแห่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอพระคุณ คุณโชคชัย คำแหง คุณเรวดี รัตตัญญู คุณวรรณภา วรรณศรี คุณสรรัชต์ ศรีสุข และคุณภาวณี ชำรงค์เลิศฤทธิ์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัย

ขอพระคุณคณาจารย์โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรีและผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณถวัลย์ โพธิ์ประสาธ คุณเกรียงศักดิ์ ฤทธิรงค์ คุณชัยยุทธ ห่วงศรี นาวาเอก สงวนศักดิ์ บรรจง คุณจุฑาภา ธำดาศิห์ และคุณทิพวรรณ มั่งมี ผู้อนุเคราะห์ให้การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี

ขอคุณเพื่อนในสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร รุ่น 39 ทุกท่านที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย

หากงานวิจัยนี้เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษา ขอมอบความดีแต่บิดา มารดา และทุกท่านซึ่งได้กล่าวมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 จิรัญญา เวสสุวรรณ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	10
- แนวนโยบาย.....	10
- หลักการ.....	11
- จุดมุ่งหมาย.....	12
- โครงสร้าง.....	12
หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	14
- ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	14
- ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	15
- กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	16
- แนวการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา.....	17
- บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตร.....	56
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา.....	65
- ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	65
- ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	66
- วิธีการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- กระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	70
การพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาของ โรงเรียนเทศบาลและเมืองพัทยา.....	71
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	81
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	86
- ประชากร.....	86
- เครื่องมือการวิจัย.....	86
- การสร้างเครื่องมือ.....	87
- การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	88
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	210
- สรุปผลการวิจัย.....	210
- อภิปรายผลการวิจัย.....	223
- ข้อเสนอแนะ.....	228
รายการอ้างอิง.....	230
ภาคผนวก.....	233
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	272

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางแสดงสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	91
2 ตารางแสดงสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และ งานวิชาการสถานศึกษา และอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา.....	92
3 ตารางแสดงสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ตัวแทนชุมชนที่มีส่วนร่วมในการ พัฒนาหลักสูตร.....	94
4 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามการเตรียมความพร้อม ด้านการสร้างควม ตระหนักและพัฒนาความรู้.....	138
5 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามการเตรียมความพร้อม ด้านการตั้งคณะกรรมการ.....	141
6 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ.....	143
7 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามการเตรียมความพร้อม สถานศึกษาด้านการจัดทำแผนการดำเนินงาน.....	145
8 จำนวน โรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตรสถาน ศึกษาด้านการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล.....	147
9 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตร สถานศึกษาด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย.....	149
10 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตร สถานศึกษาด้านการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	151
11 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตร สถานศึกษาด้านการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร.....	153
12 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตร สถานศึกษาด้านการจัดทำสาระและผลการเรียนรู้รายปีรายภาค.....	155
13 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตร สถานศึกษาด้านการจัดทำคำอธิบายรายวิชา.....	158

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

	หน้า
14 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตร สถานศึกษา ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้.....	160
15 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตร สถานศึกษาด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้.....	163
16 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตร สถานศึกษาด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	165
17 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตร สถานศึกษาด้านการเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นชอบ การใช้หลักสูตร.....	167
18 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร.....	169
19 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม.....	172
20 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมบุคลากร.....	174
21 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดตารางสอน.....	176
22 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการวางแผนการใช้หลักสูตร สถานศึกษาด้านการจัดครูเข้าสอน.....	178
23 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการวางแผนการใช้หลักสูตร สถานศึกษาด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด.....	179
24 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการวางแผนการใช้หลักสูตร สถานศึกษาด้านการบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน.....	182
25 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมงบประมาณ.....	185

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
26 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบแนะแนว.....	187
27 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตร สถานศึกษา ด้านการวิจัยและพัฒนา.....	188
28 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) ในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	190
29 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) ในด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว.....	195
30 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) ในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน.....	198
31 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) ด้านการพัฒนาและเลือกใช้สื่อการเรียนการ.....	201
32 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) ในด้านการจัดการวัดผลประเมินผล.....	204
33 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล.....	207

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย